

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

УСКРШЊЕ ПОЗДРАВЉЕ.

Златно сунце тако топло
Љуби земљу, па је згрева,
Да се она миљем топи,
Зеленилом заодева.
Пролеће је... донело нам
Већ и празник васкрсења...
Све је пуно веселости,
Све на лепше сад се мења!
Нова срећа излила се
На равницу и планину,
Све је онде раздрагано,
Усхићено — ва истину!

Долетеле роде, ласте, —
Ни славујак не оклева,
Долазе нам певачице,
А из јужних даљ-крајева.
Какав ли је крас у гају
И како је оживео!
Радостан је, — ври, кипуће,
Сваки му је кут весео!
И последњи значак зиме
На врх брега давно згину,
Све се буди, све обнавља — — —
Христос васкре!... Ва истину!

Устај и ти, српска свести!
Почуј, роде с десна, лева!
Нек нас трајна слога крепи,
Да се странац не подсмева!
Зар нас није научила
Петвековна патња томе?!
Зар сву силу са цепања
Да рођена браћа сломе?!
Очувајмо слогу као
Узвишену тековину!...
Промислимо, пренимо се! — —
Христос васкре!... Ва истину!

Ив. М. П—ф.

Отварање српског забавишта у Новом Саду.

Још пре 12 година кад су Српкиње у Нов. Саду, баш на Цвети, као и данас, пружиле једна другој руку удружења, по мишљале су у првој линији на то да поред хумане цели, коју су на првом месту ставиле, пригрле и мисао за подизање школица за малу децу од пре школског доба, које би поред хумане цели имале да врше и културну мисију. Тим поводом су и истакли у својим правилима под цел задружну на првом месту подизање забавишта и чуваришта.

Но како се за оваке цели тражи у првој линији добра материјална основа: то је поред својих других хуманих задатака, једва ево, на завршетку своје дванаесте године доспела добротворна задруга Српкиња Новосаткиња, да у своме крилу отвори оваку школицу.

Онога дана, баш на Цвети 1880. године, кад се први пут искупиле Српкиње Новосаткиње да прогласе своје удружење, онога дана, ето, после 12 година отвара и освећује свој први просветни расадник, своје српско забавиште.

За тако важан чин приредила је задруга и достојну прославу.

После св. литургије дошао је сам прота новосадски г. Милан Тирић и у присуству многобројног и отменог мушког и женског света осветио је водицу у забавишној дворани у кући госп. Косте Миросављевића трговца, у Ћурчијској улици, која је сликама и забавишним намештајем украшена била. За тим је изишла на среду и у лепом и прикладном говору означила цел задруге и школе оваке, чланица ове задруге, умна и речита наша Српкиња госпођа Савка Суботићка (доносимо говор ниже. Ур.) а после ње је секретар задружни г. Арк. Варађанин обележио цел васпитања у опште и по особ задатак оваке школе и захвалио се задрузи и свима прилагачицама, који су попомогли задругу у овом њеном предузећу. (Овај ћемо говор донети у броју што долази. Ур.) За тим се госпођа начелница захвалила присутнима на посети и гости се разишли пуни уверења, да ће ово подuzeће донети подмлатку нашем стварне и лепе користи, само ако се родитељи одзову онаком вољом и љубављу, каквом је задруга ту идеју примила и отворила. У то име, нека је сретан почетак!

ГОВОР ГЂЕ САВКЕ СУБОТИЋКЕ.

Драге госпође!

Ми смо хвала Богу тако сретне, да оскудицу из сопственог искуства до сад не познајемо, велим до сад, је нико не зна шта га чека. „Свака сила за времена а невоља редом иде“ вели наша пословица. И краљеви су већ хлеба желили.

Не знамо за оскудицу ал знамо за бригу, коју нам одгајање и будућност наше деце задаје. Кад ово у обзир узмемо и онда само привидно замислити можемо, како је оним јадним матерама, које морају гледати да им деца гладују и зебу, па кад још на њихову будућност помисле, мора да им се срце пара, знајући, да ће им деца у беди и невољи живот проводити, као што су и они, поглавито с тога, што нису у младости ништа на-

учили, чиме би себи и својима живљење олакшали.

Данас већ и прости људи мање више увиђају, да је знање једина степеница, на којој се и сиромаси могу подићи.

Ал како ће сиромашна дечица до тих степеница да дођу? кад их грдна провала, сиротиња, од тог дели.

„Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња“ дала је опет један доказ, да своју племениту задаћу по могућству врши, тиме, што је ово забавиште подигла и тако Ћурпију преко оне провале саградила. Без те Ћурпије још би много дете моралну смрт у тој провали нашло. Као што је благостање јако, тако је сиротиња слаба подлога за морал, особито у детињству и онде, где је оскудица и богатство на близу.

Мириш печенке глад дражи и буди завист, која често у мржњу прелази и у освети одушку тражи, за пример, нихилисте и анархисте. Држим, да је задаћа овог забавишта, да душевни расадник буде за сву нашу дечицу без разлике. Расадник! у духу Песталоција и Фребла тих оснивача забавишта и хранилишта.

Кад је модерна педагогија начело из рекла: школа мора бити заједничка а држава то начело законом потврдила, дигли су великаши читаву грају, јер су донде господски синови нарочито ниже школе приватно учили и само јавно испите полагали, а сад никоме ни на ум не пада, да се тој уредби противи, јер је искуство показало, да је заједничко учење корисније за све сталече.

Хоће ли наше госпође своју децу у то забавиште шиљати, не знам, ал ако и не пошљу за то га ми опет морамо одржати за дечицу оних мајака, које морају свакидашњи хлеб зарадити и своје сироте нахранити, те тако једва толико времена има, да их телесно неговати може а да својој деци још и душевну храну пружи, то се од те жене не може за сад искати али може се с правом од госпође, јер њу треба кућа и школа за тај важни задатак да преправи за дужности домаћице, жене и мајке, али те дужности треба да се у нашем народном духу, и нашем народном карактеру прилагоде, ако хоћемо да плод тог труда у наше а не у туђе руке падне. Дете, које из мајчиних уста српску молитву чује, из мајчиног грла српску песму, томе ће род и прадедовска вера до гроба светиња остати.

Српске госпође! Ви сте на првом месту позване да видљивим знацима жени из народа пример дате, како да се морално и материјално подигне јер „не стоји кућа на земљи него на жени,“ ал баш те куће јесу оне важне јединице, које чине суму народног благостања у свакоме обзиру, у „снопу је јачи прут.“

Данас се у опште од госпођа много иште и то баш од српских, кад се у обзир узме, да се девојке код нас много раније удају нег на западу. Те с тога немају времена да се за те захтеве довољно

преправе. Истина пређе су се још раније удавале, ал у оно време није се од госпођа, поред домаћих дужности, тражила још и виша образованост као сада, него само fino понашање, нешто музике, а од науке једва толико колико се сад у основним школама предаје и тако је малом изнимком свугде било, а не само код нас.

Сад настаје питање шта се под вишим женским образовањем разуме. На то има разних одговора.

Да чујемо шта Штајн о томе каже у својој знаменитој књизи „Die Frau und ihre Stellung in der National-Ökonomie.“

Ја само ону госпођу за изображену сматрам, вели он: „која поред потребних наука зна кухинску хемију, кућну хигијену и која уме прорачунати, да се доходком свога мужа на крај изиђе, и то тако, да све потребе подједнако намири, а где нема капитала, нека се нешто и за прне дане остави, јер та ће госпођа и своје кћери у том правцу васпитати и тако важна чињеница у културном развоју постати.“

Држим, да би добро било, кад би се наше младе госпође, после обављене дужности, више са науком бавиле, јер би тај капитал обилату камату њиховој деци донео. Не мислим ја да оне буду списатељке, за то се иште дар, велика и озбиљна спрема, а где тога нема ту се у књижевност плева уноси. Сасвим је пак што друго код говора, јер ту се као и код сваког кретања ветар прави и плеву разнесе, те тако само чисто зрно остаје т. ј. ако га има, сасвим је пак што друго у књижевности, ту се плева за штампу прелепи па мора критика да је решета. То је полиција у књижевности, без које би се зрно у плеви изгубило.

Држим, да ово што сам мало час навела стоји у начелу, ако не у облику и да тако не мислим не би смела на јавност изићи, знајући, да ми беседе немају садржине, али имају тежње, дакле бар једно зрно: жељу, да нашој женској омладини дужност и племениту забаву омили, а од фриволне, која поплавом прети, позорност одврати.

Кад је та струја већ и умјетнике прве величине приморала да као лакрдијаша,

пред публику изиђу, као што се то скорим на бечкој позорници догодило, онда можемо рећи „игра медвед у комшилуку да не дође и пред нашу кућу,“ позор дакле!

За забаве у племенитом смислу сматра се мишлење, читање, уживање у умјетности и путовању, а у сурогате спадају:

празни разговори, карте, разни спортови. Код женскиња: тоалета, код мушких пушење, тај лако хипнотизирајући никотин, што машту буди

А сад драге госпође! Имам још ово да вам рекнем: „дигите наше забавиште, подигните и хранилиште, јер дижући друге, дићи ће те себе.

НЕГА МАЛЕ ДЕЦЕ У ПРВО ДОБА

посвећено младим матерама.

II. ХРАНА.

Како из малена навикнеш дете, тако ће бити! То важи за све па и за храну. Не ваља детету пружати храну кад год се заплаче. Ваља погледати око њега и испод њега, да га што не тишти, не притискује ил не коље, па ако од свега тога нема ништа, пусти га нека плаче; има то и својих добрих страна, шта више и потребно је, јер му се тако најбоље развијају плућни органи. Греше јако и оне матере и хранитељке, које завежу земљичке ил друге сличне хране у крпу, па туре детету уста да сиса то и да се тако забавља и ћути, јер за мало дете је она киселина хлебна врло штетљива, поквари му стомак, па онда никоја храна не може да поправи.

Главно је, да се деца још из малена навикну на уредну храну и на уредно спавање. За прва два месеца ваља детету пружати храну свака 2 сата, доцније свака три сата, само поћу ваља паузирати 5—6 сати.

Ако по несрећи не може мати да доји своје дете, а то нека је у крајњој нужди, онда је најпробитачније, да се за то узме дојиља. Ова треба да је од прилике истих година, којих је и мати и да је и њено дете близу толико старо, као и ово, које ће дојити. При свем том ваља позвати за савет и лечника, да види, е да ли је дојиља здрава и тек на његову препоруку ваља ју примити јер се тако њене болести најлакше могу и на дете пренети. Па покрај свег тога, ваља бодрим оком pazити, како поступа с дететом, има ли

довољно хране и како храни дете? јер ове хоће често да трпају деци уста којешта, само да им деца ћуте или да себе штеде. Кад мати сама не може своје дете да доји, бар се толико може захтевати од ње, да пази, како се дете њено храни; која и то неће да чини, боље и да није мати и боље да не носи то свето име.

Но има случајева, кад се и поред најбоље воље, не може да добије дојиља, а мати сама баш никако не може или због болести, или друге које несреће да храни своје чедо а док се нађе дојиља проћу и месеци, те је онда околина упућена на другу храну. У том случају најбоље је да се послужи здравим крављим млеком. Упутно је, да се млеко од једне краве узима. Детету је доста кад $\frac{1}{4}$ сата сиса, а ако се и храни не треба наглити. Не ваља пуштити да дете спава на прсима. После сваке хране треба опрати детету уста, а тако и прса. Пре 6 месеци не треба дете одбијати; а најбоље је то чинити на крају 9. месеца или 11 месеца. Ако је дете у то доба болешљиво или му зуби избијају, онда ваља одложити одбијање. Па и то не ваља на једанпут прекинути, него издаље, полако, све ређе и ређе дојити, а више на храну навикавати.

Дете, које се храном (млеком) одгаја, ваља овако поступати:

Млеко се у двапут на дан фришко мужено узима; пре давања, бар по сахата добро прокува; а прокува се толико и вода, која ће се мешати с млеком.

За први 14 дана детињих узима се 1 део млека, а 4 дела воде; после тог па

све до 4. месеца 1 део млека, а 2 дела воде; од 5—6. месеца 1 део млека и 1 део воде; од 6—8 месеца 2 дела млека а 1 воде од 8—9 месеца 3 дела млека а 1 воде, а после тог само млеко. За сваки пут, спусти се у боцу натучена шећера врхом од ножа. У води, која се за ово употребљује, укува се јечмене каше: 1 кафена кашика на $\frac{1}{2}$ литре воде, па се онда процеди то кроз танку и чисту крпу.

Лонац или суд, у који се кува млеко и ова вода за мешање морају здраво чисти бити и само за ту цел служити. Боца и сисаљка за то морају се сваки пут после употребе добро и у чистој води испрати; особито ваља на то пазити лети. Флашу (боцу) ваља често испирати изнутра љускама од јаја да се не ухвати за њу ни мало млечне материје, која може киселину стварати. Најбоље је и боцу и сисаљку после сваке употребе спустити у фришку воду да стоји до друге употребе.

Млеко, којим се храни дете треба да је толико топло, да кад се боца напуни,

да се може држати на веће очно (заклопац) а да не пече пити да хлади боца. И док пије дете из те боце, добро је држати боцу умотану у фланел, да се не исхлади сувише за време док дете пије.

Ко на све то добро пази, може одрадити дете и тако вештачки.

Но ма на који начин одхраћивали децу ваља јако пазити на столицу, па чим се примети да има дете тврду ил сувише лаку столицу, ваља одмах призвати лекара и искати савета, да не буде посла доцкан.

И у једном и у другом случају може се детету од 5 месеци почети давати поред млека помало пишкоте, а од 7. месеца и говеђије чорбе, ал да није масна и зачинима осута у коју се може размутити и јаје, само да се пази онда, да се то јаје не стврдне кувањем. Кафу, теј, и друга опојна илјћа не треба никако деци малој давати; а и матере и дојкиње за то време док доје ваља да се уздржавају од оваких пијћа. и сваке срџбе и душевног потреса.

РЕЛИГИОЗНО И МОРАЛНО ВАСПИТАЊЕ ЖЕНСКИЊА.

ПО НЕМАКОМ ПИШЕ С. Ж.

5. Саучешће.

Саосећање у радости и беди других јесте основа свију наших друштвених врлина. „Као што хоћете, да чине вама људи, чините и ви њима тако“. То је закон, који са неба долази. Ко сам саосећа, кад туђу несрећу види, тај не само да ће сажаљевати, но ће и гледати, да несрећу ближњега свога ублажи или сасвим одклони. Женскиње, у којег је врлина саучешћа развијена, не може друкчија бити, до ли: добра кћи, добра жена, добра мати и усрећитељица у сваком одношају живота. Ако би се ова особина икоме зажелети могла, то би она понајвише женскињу нужна била, јер се цело њихово опредељење на томе оснива, да буде учесница и помоћница.

Врлина саучешћа јесте поуздан извор добровоље. Оно узвишава добро и нежно

понашање деце према родитељима, особито у време родитељске старости, што ови тако обилно и праведно и заслушују. Начин, којим би се у деци ова врлина укorenити могла, састоји се у томе: да и ми сами своје саучешће у бедама и невољама других изјављујемо; или да казујемо свирепе дела, и дирљиве догађаје не само о људма, но и о животињама.

Једна једина реч у згодно време, кад опазимо, да деца животиње киње и муче, може неизгладиви утисак за собом оставити, тврдоћу умекшати, и основу саучешћа положити. Истина да ми не можемо дуго опстати, а да жива створења, или каквово биће у клици не потremo. Човеку је допуштено, да животињама, ради своје потребе, живот одузима; али ко из горопадности животиње кињити и убијати може, тим показује немилосрђе и грубо, неуглађење оно осећање.

Но претерано саучешће може и шкодљиво да буде, да пређе у прекомерно и разњежено осећање, и особу, коју би то постигло, невољном и несрећном да учини, пошто врло много сажалевајућих ствари и догађаја у животу има, које ми изменити не можемо. С тога да како мора се код младежи чувство саучешћа неговати, али их и са одважношћу наоружавати, да такве призоре гледати могу, који се избећи не дају. Зато је нужно, да матере и васпитачице женску младеж привикавају, да при некојим извесним догађајима у домаћем животу присутна буде, па у нечем баш и суделује, н. п. кад се коме вади зуб, пушта крв, и т. д.

Саучешће је и извор доброчинства, али је потребно, да се — како саосећај, тако и излив саучешћа и доброчинства — целиходно и добро упути. Тако н. п. упутити девојчице, да — кад виде какво сирото дете — малу свотицу новца прикупе, па да голо сиротанче заодену, или им дати повода, да ураде какав ручни рад, па да га на корист сиротиње употребе. Мис Хартлеји у вароши Бату, кћи једног чу-

веног лекара тамошњег показала је врло леп пример човекољубља. Она беше позната као велика вештакиња у сликању, и раздељиваше своје највештије слике на сиротињу своје околице, која је од продаје тих слика лепо подиору добијала.

Из тога истог извора порађају се многе друге врлине друштвеног живота, којима за основу служи, да нашим понашањем другима живот улађавамо. Учтивост, предусретљивост, услужност јесу врлине које толико много срећи и миљу живота доприносе, и којима се веселост и срећа других унапређују па били они млађи или старији или савременици наши. Особито ваља пазити на то, да се у деци укорени попустљивост и отклони тврдоглавство и ђудљивост, јер то су пороци, који све радости друштвенога живота нарушавају, и оне — тим пороком заражене — ма како лени и образовани били — досаднима чине. Све ово укупно сачињава управо оно, што се „благим обичајем“ назива и што не само за украс и срећу живота служе, него и добар, леп у себи задовољан живот порађа, па слично и на друге дејствује.

ДУЖНОСТ И САВЕСТИ.

Воже мој, у што је ова ударила? Тако ће бар помислити која сестра. Али јој не дам за право. А за што?

Од кад се почело говорити и писати о „еманципацији женскиња“, те и о њеном смеру: *изједначену у свему са мушкима*, све би хтеле да су „еманиповане“. И треба тако! Али онда морамо о сваком озбиљном предмету размишљати, јер тиме пробуђујемо *умност*, којом се долази до праве „еманипације“. Зато се и ја латих пера, да коју прозборим о стављеној теми, па сад како ми испадне за руком!

Пре свега, да видимо, шта је то дужност?

Читаш ли нешто написано, ти се разговараш са писцем, па му видиш мисли његове исто тако, као и кад се разговараш са човеком. Тако се бар вели, а и стоји то! Благо ли сваком, ко уме обоје т. ј. и читати, те се тако разговарати; а и разговарати се са неким па на оба на-

чина туђе мисли пратити, оцењивати, здраве прикупљати и садити их у своје духовно земљиште, а хрђаве одбацити.

О појму „дужност“ читала сам, како једни н. пр. веле: „Дужност је дуг, који мора свако платити, ко неће да дочека *морално банкротство*.“ Заиста дивно речење! Дужност и морал стоје у тако тесној вези! Из живих уста чула сам опет о појму „дужности“: „Дужност је вршење опредељеног ти рада“.

Мислим да је доста ово двоје, односно ове две — ако би рекли — дефиниције о дужности, па да се јасно види: да у главном ни прва, ни друга, па ни остале кад би ређали, не бегају једна од друге; јер је свима једно језгро: *да је целом душевном раду човечјем основ у појму дужности*. Но свхаћањем тог појма неки научењаци иду још даље, те веле: „Дужност је нужна страст.“ А како и за што?

Свесност наша, да заиста постоји дужност избија у све јачој мери из унутрашњости наше. То све јаче избијање свесности надражује моћ духа нашег; а све, што је у јаком размеру, то све ближе претераности, или рећи: то је све ближе страсти. По томе, што је који човек свесније своје дужности, тим је у њој страстнији. Примера ради, нека послужи песма „Косовка девојка“. Поред свију одвратности у боју, она осећа страст дужности своје, „те преврће по крви јунаке“.

„Народ, који је сиромашан у страстима није способан за културу“. И зар ћемо једанпут начитати ове речи, ове истине, што је обично изговарају прави психолози, који се служе повесницом развитка људског док дођу до споменуте истине. Само, разуме се, ту истину треба узети у односном (релативном) смислу, те по том закључити: да страст у дужности нашој треба потпаљивати, а ни најмање је не смемо сузбијати.

Да заиста треба страст у дужности потпаљивати, ту има много узрока. Ја ћу се овде осврнути на један важан узрок, те ћу у нашем „Женском свету“ о њем проговорити; а тај је узрок: *нарадност наша*.

У људском свету је вечита борба и утакмица као и другим органским световима. Но ту утакмицу ко свхати т. ј. којој види смер: „да јачи тлачи“, а особито у културном свету „умно јачи тлачи“, тај ће се спремити: да се достојно бори, а да му се *име* спомиње све дотле, док

и ње, те борбе траје; јер у културном свету само онај имаде живог имена, који га је својим човечанским животом и радом стекао.

Тежња, да се име појединог човека, као и читавих друштава људских одржи, изазива две противности: напредак (прогрес) и назадак (регрес). Што се ове две противности удаљују једна од друге, тим је занимљивија споменута културна борба и утакмица, јер је разлика (диференција) њихова огледало дуготрајније борбе. И који се човек, или друштво дуже бори, тим је све дичнији; јер врши општи људски морал, општу људску дужност: „свак се мора борити у животу са животом.“

Ако дубље посматрамо свој народни живот у његовој унутрашњости, као и спољашности, то ћемо видети — а искрено признајмо! — да све већма потпуштамо; јер нам наш народни дух опада, а и дух човечански, којим треба достојно да парирамо у општој и бурној друштвеној борби и утакмици. А шта је томе узрок? Узрок је, што смо заборавили на своју *дужност*, којој је огледало жива борба, а не мртви сан. Па сама борба светска назива се напретком без обзира на исход њен, па зар ми смемо остати иза општег напретка? Не! Јер, и ако смо полититки изоловани, то не смемо умно и морално бити изоловани. Та умност и моралност су истините слуге божјем чеду (човеку), а политика је привремени ђаво, који куша човека....

(Свршиће се.)

ПИСМА МОЈОЈ СЕСТРИ.

III.

„О како се слатко сјећам
Мог дивнога родног краја!
Има ли сестро ишта лепше
И у сама њедра раја“?!

Књажев: „Абесераж“

Драга сејо!

Од више времена растали смо се. Ја сам у свијету, ти си остала у рођеном мјесту. Ах, да знаш, слатка сејо! Како ми крв узаври, кад ми на ум дође моје рођено мјесто — завичај. Срце, душа, све је то у неком узбуђењу. Зној ме ладан спадне. Чувства ми осје-

ћају неку сладост. Из груди ми се отргне уздах:

„Ој родно мјесто — о мили крају —
Ој Српска земљо — мој завичају“!

И мисли ме однесу у загрљај родног мјеста. У сласти се топим... Мајка, отац, браћа и ти сејо, сви ме грлите љубите; а и ја вас... И, кад мало, а срце ми заигра брже, уздаси се отргну

— већ видим, да нијесам у рођеном мјесту... Видим, да је све сан био... Па, ако је и сан, блажи ме, а нада ми обећава, да ћу се опет загрлити с' вама... Брат твој опет ће се с вама здравити и веселити.

У туђем је свијету тешко и претешко... Али ми одмах лане, чим видим напредно, здраво, јуначко, весело и задовољно моје Српство. Радујем се срећи српској, јер се род буди, тражи себи науку.

А који народ напредује у просвјети и науци, томе је будућност сјајна близу.

Сејо! Као што ја љубим рођено мјесто, тако и ти љуби науку и њен сјај —

„Колико ко зна, толико и вриједи“,
красно вели српска пословица..

Ти као мати, треба прва, да млађим дајеш пример; да учиш, читаш, проучаваш, упознаваш свој народ.

Човјек се до смрти учи... Ни сви људи све не знају! — а некамо ли једна особа... Али, ништа зато!

Од малена изађе големо. Тако и ти свом подмлатку омили књигу — то највеће и најскупоценије благо овог вијека, а и свијета.

Научен човјек миран је, задовољан, разговара се са најмањом тварком. Из цијеле природе, проучава величину дијела Господњих... Уподобљава се свемоћном Богу, који је почетак сваке твари.

Напротив: не научен човјек хладан је, незадовољан, све му је празно — мрачно... Ни у чему не налази сласти... Живи тијелом, а дух му је далеко отишао — изгубио га!

Примјер науци показао нам је искупитељ цијелог рода — учитељ над учитељима — Исус Христос....

Он је учио свакога. Ко га је год што запитао, дао му је Христос — благијем ријечима, пуним поуке одговор. Незналице је поучавао..

Твој искрени брат:

Заслијењене Фарисеје лијечио науком — науком љубави према ближњима...

А, сејо! Ко је теби најближњи?... — Једино твој пород, твоја дјеца, за коју ћеш ти кад било рачуна давати... Улиј у свој пород праву вјеру... јер ко право и истиинито вјерује, право ће му и бити. Ко вјерује у Бога, Он му и помаже.

Учи дјецу своју хришћанским врлинама. Синови и кћери биће прави, дични православни Срби и Српкиње.

Моли се и ти Богу за њих! Они ће ти то платити, у твојој старости, и то тек онда, ако си и ти њима добра била — ако си их, како ваља учила и васпитавала.

На трну се може оплеменили и ружица, па кад је тако, онда и ти једина можеш свој подмладак са крива пута извести, само трудом и радом, предходећи свагда са лијепим примјером; иначе — иначе сејо! не реци да си мати!

Твој рад платиће ти се — вјеруј брату! стоструко... Мирно ћеш проводити старачке дане наслађавајући се у честитом своме подмлатку — својој њези.

Љуби и ти своје родно мјесто — љуби мили српски завичај, који нас је од постанка, чувао, чува и чуваће свагда, ако се и ми према своме завичају умједнемо понашати; чувајући да нам на наш завичај никаква љага не падне... коју би случајно туђин могао пресадити новијем обичајима — искоријењујући и газећи наше славне и старе српске обичаје. И у томе, ти сејо! као мати можеш много и много учинити.

Потомство твоје благодариће ти, српска мајко... Твоје златне ријечи зарезаће у своја срца, а ја — брат твој, тебе ћу љубити, истинитом љубави братинском. — —

Из даљине поздрав прими!

Фоча, на Херцеговини 1892. године.

Марко.

ДОПИСИ

Вуковар 24. фебруара 1892.

Свагда сам настојала да реч одржим, то су ми била увек начела моја — ал ево овом приказом не могах, одмах, као што сам требала и хтела, да вам се јавим.

Обећала сам да ћу вас извести о забави, коју је приредила срп. женска добротвор. задруга вуковарска на дан Сретенија (2. фебруара о. г.) Дворана беше дупком пуна, све лепе и одабране публике, све наши честити Срби. Беше довољан број и иновераца Дворана је била дивно окићена са ћилимовима и српским

пешкирима и госпође заиста показаше ту лепог и здравог укуса, што је свако живи казао, који је дворану видео. Госпође одборнице дочекивате госте при уласку и предусреташе сваког својски и пуном љубазношћу те онда их „аранжерима“ пре дадоше, који госпође у дворану уведише. Тај начин дочека ми се веома допао, јер су домаћице по старом српском обичају предусретале сваког са лепим речма: „добро нам дошли!“ иста реченица „добро дошли“ била је са великим словима у дворани исписана.

Програм не беше велик али одабран. Играо се »Бангалоз“, весела игра у 2 радње.

Комад је одигран врло добро у тренутцима смо заборавили да дилетанте гледамо.

Особе г. Паја Киџус (Валтазар Гашипаровић) одиграо је врло добро своју улогу, која је прилично и велика и потешка. Гђца Јулка Николићева (гђу Гашипаровић Аницу) верно је и с пуно нежности приказала, чему је много допринела и симпатична појава гђдина. Гђца Љубинка Николићева (гђцу Персиду рођаку Гашипаровића, матора Фрајла) нас је збиља изненадила са тако вештим приказивањем те заиста тешке улоге. Гђа Катица Бингулац (Добрићку) одиграла је њену улогу верно. Гђца Ленка Филиповић (Јелицу кћер Добрићке) била је врло мила. Г. Љубиша Михајловић (Песник Душан Бранков) без сваке мане. Г. Момир Протић (Федор Зарић Бангалоз) беше своју улогу подијучно сватио. Јова Бановић (Адам стари слуга) беше изврстан и у опште сви одиграше као што већ рекох без мане; свала им свима! Живили!

Осим овога изнешења је и приказана жива слика: „Уз'о деда свог унука“. То

беше запета дивно! Деда (г. Миша Поповић) сеђаше на средини позорнице у шуми са гулама у руци нагнут унуку (Жарко Дробац 10 год.) који га нетрепачице гледаше слушајући зар дивну народну песму коју му деда у мислима казиваше. Вила (гђца Барка Стојшићева) над главом им држаше венац лаворов венчавајућ седог гуслара и с њим народну песму; венац од 6 девојака „вила“ (гђе Јелка Роголић, Љубица Петровић, Љубица Бингулац Зорка Врачарић, Љубица Црногорац и Јулка Николић) окружаваху их. Слика беше, ал шта да вам вазда говорим, слика беше божанствена једина мана само, светлост беше слаба, ал ипак дивно је било

Пре представе између првог и другог чина и међу коадима и сликама, свираше војничка музика „цара Александра 61 регемента“ Да ова капела добро свира о том је сваки уверен ко их је ма само и једанпут чуо. — Играло се до зоре

доходак беше укупно ф	493.35
трошак . . . . . ф.	191.48
чист приход . . . . . ф.	301.87

и та свота сведочи како је успех сјајан био. Нада.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Јан Амос Коменски. Прошлог месеца марта 16. (28.) дана навршило се 300 година, како се родио Јан Амос Коменски, Чех и један од најзнаменитијих и најученијих људи свога доба. Писао је врло много а највише о васпитању деце. Он се сматра за оца и оснивача данашње васпитне науке. Први је он почео говорити и писати да васпитање треба да је опште за мушке и женске и за све друштвене сталеже једнако потребно и обвезно. И он је за најважнији чинилац у васпитању сматрао матере и породицу, а за најприроднију основу матерински језик.

Са особитих заслуга за васпитну цел прославили су тај дан његове 300-годишњице сви просвећени народи у Европи и Америци па и ми Срби и Хрвати нисмо изостали; па тако и наш диет ваља да се сети тог трудбеника и великана словенског овом приликом и да му довикне: Слава!

Женски свеучилишни професор. У течају ове школ. године примљена је од академског сената гђа *Емилија Елмлин* за професорку цириншког свеучилишта, да предаје тамо римско и енглеско право. Ова је госпођа свршила на том свеучилишту правни факултет с одликом, па је после тог била неко време у Америци и сад се прошле јесени вратила у Швајцарску. На њеном приступном предавању било је ванредно много слушалаца и пожеља је општи и сјајан успех, те су јој госпође Цириншкиње приредиле тога вечера величанствен банкет. Дуго времена се тамо у публици само о том и о њој говорило.

Данас има на том свеучилишту око 150 женскиња уписаних.

Женскиње пред сабором. Женскиње у Пруској поднеле су земаљском сабору молбу, да се дозволи, да и женскиње могу посећивати свеучилишта и да се и за женске оснивају гимназије. Први предлог је од дотичног одбора упу-

ћен влади на оцену, а други, о гимназијама, одбијен је већ у одбору.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Крв из ране да брзо стане. Замочи крпу у кључалу воду и подржи на рани.

Освета тичија. Данашња мода, којом се ките женски шешири са испуњеним тичама, грдно се свети женским, јер на те тиче троши се отров сичан, да их не би црв и буба појела. Ал тај сичан као ситан прах пропада кроз шешир на главу, у косу и на кожу и допире и на лице и у очи и у нос, и данас се зна за случајеве најстрашније главобоље, окобоље, плућо боље, које све отуда долазе; за то ваља таку моду избегавати већ здравља и живота ради, а друго и за то, што така мода показује сурово срце.

Ко се опари ил опече најбоље му је, да наструже сапуна и с мало воде да замеси као тесто, на крпу да намаже па да тим рану покрије; бол ће одмах одуминути. Ако се бол појави, нови завој метнути, па ће се тако брзо и залечити. Ако се одмах ово стави на рану, неће мехур одскочити.

Ноге кад се од многог хода ужигају, намажи их беланцетом од јајета.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Гуске. Гусака има више врста: наша проста гуска, поморска, тулушка, талијнска, китајска и т. д. Гуске носе 12—20 јаја у јануару и фебруару месецу, само поморска и талијанска снесе до 50 јаја. Гуске саме леу своја јаја, а стави се под једну највише 13 јаја. Гњздо мора бити на мирном и сувом месту а за лежење узму се најбоље летошње гуске. За 32—34 дана излегу се гушчићи. Кад се легу онда ваља оне прве метнути под корпу близу топле пећи, док се сва јаја не исклуве и не излегу. Први дан не треба им дати никакве хране. Други дан им се насецка кувана јаја и коприве и стави чисте воде у каквом суду. Тако се хране по трипут на дан кроз 14 дана и онда се пуштају с матером на поље, само не рано док роса не спадне, јер ова им јако уди.

Гушчића највише угине око видовадне од неких вашију, што им се залегу у ушима. Тада ваља гушчиће прегледати, па ако се опазити, онда треба кичицом умаканом у обично уље мазати уши по двапут недељно.

РАЗНО.

Новосадском девојачком друштву држали су ове године предавања г. г. *Благоје Бранчић*:

у три пут и то: општа лекција из „науке о песништву“, једлу лекцију из практичне психологије; и о борби мушке и женске стране у данашњем друштву. г. *Стев Миловинов* из акустике: о звуку; г. *А. Сандић*: из срп. историје: Доба Бурђа Бранковића Смедеревца. г. *Арк. Варађанин* о Јану Амосу Коменском и његовим заслугама по културни напредак васколиког човечанства, коме је прошлог месеца прослављена 300 годишњица од рођења у свом образованом свету, и г. *Александар Јорговић* о фабрикацији шећера. Девојке врло марљиво посећују ова два и поучна предавања.

За новосадско забавиште приложили су накнадно своје друге годишње рате од 5 ф. гђе: Мара Др. Полита и Љубица Велимировићка, Соф. Чакра, Паула Георгијевић, гђа Кат. Матић 10 ф. за 1892/3 а гђа Марија Милоша Димитријевића приложила је и трећу рату за 1893. г. од 5 ф.

Јубилеј. Г. *Јован Борђевић* учитељ младога краља Александра Обреновића, славиће у недељу 12. априла о. г. свој 50 годишњи књижевни, 40 годишњи наставнички и 32 године позоришни рад. Слава му!

Сегединска срп. женска добротворна за друга приређује трећи дан ускреса 7. (19.) априна о. г. *Беседу с игранком* у корист своје благајне, уз пријатељско суделовање вршачког срп. цркв. певачког друштва, гђице Зорка Сибинкић, Шарлоте Шорр, Розе Канстлер и војничке капеле ц. и кр. 83. пешачке регemente гроф Дегенфелда Шонбурга. Надамо се, да ће наш свет из околине ту забаву обилно посетити, колико оваког лепог програма, толико и саме задруге и њене цели; јер је ова поглавито упућена на то да чува у том крајњем куту народа нашег старинско гњздо, да се у њему не угаси сасвим српски тиз.

Позив и молба. Српска православна општина срп. ковинска на чепељском острву обратила се позивом и молбом на народ наш и моле, да им се шаљу дарови новчани, да могу своју опалу и најстарију српску цркву у Угарској оправити. Срби су тамо већ изчезли и тако осиромашили, да нису у стању поднети толике жртве, а срамота је и грехота је, да се тај најстарији српски грађевински спомен код нас живих потре. Сваки и најмањи дарак признаће се јавно, а прилоге ваља управљати на срп. православ. општину под оваком адресом: Gör. kel. szerb hitközségnek — Ráczekeve. Pest megyében.

Нов приложник за срп. забавиште у Новом Саду. Г. Лаза Дунђерски веленоседник новосадски као председник централног кредитног завода у Новом Саду приложио је своју тантијему из тог завода, која му је припала за 1891. г. у своти од 166 ф. 31 н. на српско забавиште у Нов. Саду. Живео!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Новосаткиње су имале ове године своју прву одборску седницу 11. (23) јануара под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радвановићке, у којој се прочитали и оверовили записници одборске седнице од 20. дец. 1891. (1. јануара 1892) и редовне глав. скупштине од 4. (16.) јануара о. г.

Овом приликом је изаслат пододбор један, да прегледа више станова који се препоручују задрузи и који би се могли набавити за забавиште, па што најбоље нађе, овлашћује се, да узме, по годи и удеси за забавиште. Чим се нађе стан, да се одмах на четир недеље разише стечај за забавиљу са 350 фор. годишње плате и слободан стан и огрев, како би се још овог пролећа могло отпочети забавиште. Даље су начелница и тајник упућени, да набаве намештај и учила за забавиште, ако нађу готово, ако не, да наруче, да све буде готово до отварања забавишта.

Како је последња редовна скупштина одлучила, да се не упушта у зидање зграде за своје забавиште: то се овлашћују начелница и благајкиња, да се споразумеју са зидарем, Поцеком, који је зготовио план и прорачун за ту зграду, па да му саразмерну награду одреде и исплате за труд.

Пошто је приспело време, да се купе и друге годишње рате за оснивање забавишта од оснивача и прилагача: то се одредиле за то одборкиња гђе Марија Ђ. Поповић и Ирма Адамовићка, да обиђу те чланове и скупе прилоге.

У овој седници се заказало држање забаве задружне за 15. (27.) фебруара или ако то не може бити ма из каквих сметња, онда сутра дан 16. (28.) фебруара. Забава да буде „костиниран венчић“; улазне цене од особа 1 ф. а музика од 70. Филиповићеве пуковније. Позиви да се штампају на српском за себе и на мађарско немачком језику за себе, које ће саме одборкиње разносити и позивати.

У овој седници предложила је чланица гђа Христина Коцићка за чланицу гђу Љубицу уд. Моловићку из Крчедина, а гђа Јевтићка гђу Катарину Кондоршку из Н. Саду обе се примиле и благајкиња упутила, да им изда потврдне листе и правила друштвена. А пре ових се уписале за чланице: гђе: Адела Форкапића, Ангелина Продановићка, Ана Стерио рођ. Кода и Катица Матићка, те је тако умножен број чланица са 6. за ову 1892. год.

Вел.-бечкеречкиња.

Записник седнице управног одбора великобечкеречке добротворне задруге Српкиња држане 20. марта 1892. год. у школској дворани.

Председава: Емилија Мунчић, председкиња.

Бележи: Сава Клее, перовођа.

Присутни: Софија К. Буковала потпредседкиња, Марија Ђонлић благајкиња, Олга Верчаји, рачунопрегледачица; Теза Димитријевић, Драга Смедеревац, Катарина Стојковић, Марија Тошић одборкиње и Зорка Рашковићева забавиља.

Бр. 1. Председкиња поздравља присутне и позива перовођу, да прочита извештај рачунопрегледачица о стању задружне благајне за 1891. год. — По извештају примање је 5777 ф. 72 н., а издавање 5241 ф. 72 нов., остаје за 1. јануар 1892. год. готовина 536 форината. Издавање је овом приликом велико, јер је кућа купљена за 3000 ф., а оправка и намештај забавишта је 1776 ф. 55 новч., свега 4776 ф. 55 н. — Рачуни и књиге су тачно а савесно вођени.

Одбор узима извештај на знање и изриче, како председкињи гђи Емилији Мунчићевој која је благајкињу за време болести пок. супруга јој заступала, тако исто и благајкињи гђи Марији Ђонлићевој захвалу своју на савесном и тачном руковању, а такође и рачунопрегледачицама гђи Олги Верчаји, Христини Пири и гђи Корнелији Стојшићевој на труду њиховом око прегледања задружних рачуна. —

Бр. 2. Председкиња захваљује се одбору на указаном јој саучешћу и положеном венцу приликом смрти њеног доброг родитеља, гдна Деда Јаше Векецког, ожаловљена у знак топле благодарности и помена на свог родитеља поклања фонду задружном 100 форината, уједно плаћа 40 форината у име чланарине, да би упокојени отац јој у ред оснивача добротворне задруге Српкиња убележен био.

Одбор устајањем одаје почаст упокојеному са речима: „Лака му црна земља“ и „Вечан му спомен“, а врлој председкињи гђи Емилији Мунчићевој изриче своју захвалу на поклону и родитеља јој Деда Јашу Векецког увршћује међу своје добротворе.

Бр. 3. Перовођа чита допис овомесне грунтовнице где јавља, да је купљена кућа од господара Јесте Кудића и супруге му Емилије Кудић на име великобечкеречке добротворне задруге Српкиња преведена.

Узима се на знање.

Бр. 4. Перовођа чита допис овомесне политичне општине, да је тражена припомоћ на издржавање српског забавишта за децу у одржаној скупштини ове вароши одобрена, и да задруга Српкиња припомоћ од 1. новембра 1891. год. п. р. до 1. априла одмах а остало сваке четврт године у напред подићи може.

Узима се на повољно знање и упућује се перовођа да признанице зготови да би се новац подићи могао. —

Бр. 5. Допис високо славног Саборског одбора, којим се јавља, да молба задруге ради припомоћи на издржавање срп. забавишта за

децу није се могла у обзир узети, по што за тај смер нема фонда на расположеноу. —

На знање.

Бр. 6 Позив будапештанске задруге која подиже забавиште за сироту децу без разлике вере и народности, ради купљена прилога

Одбор у име задруге прилаже 5 форината на ту цел. —

Бр. 7. Благајкиња јавља, да многи чланови са уплатом чланарине јако заостају, и предлаже, да сваког члана који више од године дана заостане, да се као чланови у уплатне књиге не увађају. —

Предлог се једногласно прима и перовођа има списак оних чланова, који су са уплатом чланарине од више године заостали идућој одборској седници поднети, да би се главној скупштини предложити могло, да се из задруге бришу. —

Бр. 8. Предсеткиња позива одбор, да награду годишњу задружном лекару одреди.

Одређује се 25 фор годишње са том примедбом, да је дужан задружни лекар сваког месеца дванут забавиште за децу похађати и то у посетну књигу убележити. — даље за месец новембар и децембар прошле године има благајкиња 5 форината у име награде задр. лекару уз и изнаницу доставити. —

Перовођа предлаже, да одбор учила и играчке, као: лонте, пушке, колица љуљашке и т. д. набави осим тога да се на дечије листове „Невен“ и „Голуб“ предплати.

Усваја се. Предсеткиња прима на себе набавку играчака, а забавиља претплату на листове да пошље. Уједно има циркуларом позвати шт. чланове на претплату на „Женски Свет“

Бр. 10. Перовођа предлаже, да се у будуће како у забавишту, тако исто и задружне књиге, рачуни и дописи по новом календару имају водити.

Прима се.

Бр. 11. Перовођа јавља, да је на молбу добротворне задруге Српкиња Меленкиња задружна правила, две књиге о забавишту за децу и прорачун за 1892. год. задрузи послао.

Узима се на знање.

Бр. 12. Предсеткиња предлаже, да се у погледу цедиране оставине овомесној добротворној задрузи Српкиња од господина Паје Данкулова из Букарешта задружни адвокат Др. Емил Гаврила умоли, да у варошкој архиви оставину потражи и мњење своје којим би на чином задруга што пре и од кога остављену своту потраживаги имала.

Прима се, и перовођа има задружног адвоката о томе известити. —

Бр. 13. Предлог да се позову и остале спође, које још до сада нису чланови задруге на уписивање.

Усваја се и изабрате су, које ће позивати: гђа Теза Димитријевић, Драга Смедеревац, Катарина Стојковић и Маринка Тошић.

Бр. 14. Предсеткиња предлаже, да остале предмете као нацрт о прорачуну за идућу годину, о подизању више девојачке школе — пиљање једне учитељске снаге на курсе забавиља у Будимнешту, — даље да, када да се одржи главна скупштина због краткоће времена у идућој седници у претрес узму. —

Прима се и предсеткиња затвара седницу са молбом, да идуће седнице у што већем броју дођу, јер ће подела милостине за ускршње свеце бити и уједно позива чланове на уплату чланарине за забавиште за 1892. годину. —

Митровкиња.

Јаван рачун о концерту женске задруге у Митровици дана 6. (18.) фебруара 1892.

Добровољни прилози по 5 фор. а. вр. П. н. господа Ђира пл Милекић, Павле Панаотовић; по 4 фор. протопр. Стеван Анђелић, Фрања Гамиршек стар, Олдрих Черих; по 3 фор. гђа Ленка Сретковић, Павле пл. Георгиевић, Сима Тодоровић, Стеван Бакмаз, Адам Драгутиновић. Тончика Ковач, Д. В. Краус, гђа Даринка Стефановића из Панчева Борислав Шумановић из Шида; по 2 фор. гђа Зорка Симуновић, Јустина Пајића Јелисавета Костића, гђца Маждана Милутиновићева, Тривун Димовић, Др Н. Вучетић, инжињер Рос, Јован Секулић, Никола Борота, Јулије Принер, Глиша Јанковић М. Ваје, Пера Манок Стеван Адамовић, Коста Стефановић из Н. Пазове, Дамјан Угрипов, агент Капан из Раче, Левингер и Лауфер из Беча; по 1 фор. гђа Ева Поповићка рођ. Панаотовић, гђа капетана Бојића. капетан Бојић, Јосиф Трумић капет., гђа Даница Сремчевићка, Јос. Хајклман капет. Др Н. Огорелица. Др. Војин Новаковић, Др. Влада Чобанић, Др. Ђорђе Ивковић, Петар Јеремић, гђа Марта пл. Молц. Мара Марковићка, Сандика Милутиновићка, Катарина Стефановићка, Љубица пл Милекићка, Љубица Кулићка, Милева Вучанова, Христина Марковићка, Радивој Поповић Мита Дамјановић богослов из Карловаца, Н. Н. Никола Гамиршек Пајо Милер рим кат. апат. Никола Поповић, Никола Поповић град. мерник, Др. Јован Стајић из Шида. М. Мислер, Вукашин Ђукић, Панта Јовановић, Мита Радосављевић књиговођа, Лаза Мијић, Милутин Савић. Бернхард Милер, Манзони инжињер, Тока Савић, Глиша Јанковић, Н. Ковачевић вјечбеник, Вулпе, Јован Стефановић из Ст. Бановаца, Мориц Алтерас из Сарајева, С. К. из Беча, Маутнер из Трста, Сигмунд Хандлер из Руме, Шандор Ивановић из Земунa. М. Шулице из Беча; 40 новч гђа Ружица Бошњак.

Свега добровољних прилога . . . фор. 131 40 н.
Од улазница . . . . . фор, 256 — н.

Укупно: . . . фор. 387 40 н.

Трошкови: . . . фор. 152 43 н.

Чист приход: . фор. 234 97 н.

РАЧУНСКИ ИЗВЕШТАЈ

о забави, коју је приредила Меленачка добротворна задруга Сркиња на св. три Јерарха 30. јануара (11. фебр.) 1892. год.

I. Приход:

Од проданих улазница	60 ф. 60 н.
Од проданих кар за томболу	61 ф. 55 н.
Од добровољних прилога	45 ф. 40 н.

Свега: 167 ф. 55 н.

II. Расход:

За музику	35 ф. 05 н.
За позивнаце и нумере за томболу	9 ф. 32 н.
За лиценцију	3 ф. 50 н.
За марке	— ф. 63 н.
За дрва	1 ф. 70 н.
За ситнице	2 ф. 64 н.
За прање, декорирње и осветлење сале	13 ф. — н.
За ствари за томболу	18 ф. 10 н.
За један оквир	— ф. 30 н.
Гајдашу	1 ф. 50 н.

Свега: 85 ф. 74 н.

Кад се одбије расход од прихода остаје чистог прихода . . . . .

81 ф. 81 н.

Добровољна прилога приложише: госпођа Катинка плем. Трифунац председница задруге 5 фор, г. Паја плем. Бибић велепоседник 2 ф. 60 нов, г. Ђура Димитријевић управитељ штедионице 2 фор., 60 нов., г. Рот из Б Пеште 2 ф. 20 нов., г. Ђока Николић адвокат из Т. Бечеја 2 ф. 20 нов., гђа Јулка Јовановић 2 ф. г. Ми-

лан Теодоровић бележник 2 ф., г. Милан Милошев Ђакон 2 ф., г. г. Финанци 2 ф., гђа удова Кон 2 ф., г. Едмунд Вецл трговац 2 ф., г. Милан Ивковић путник из Н. Сада 1 ф. 20 н., г. Јоца Филиновић књиговођа 1 ф. 20 нов., гђа Персида Јовановић 1 ф., гђа Драгиња Антонијевић учитељица 1 ф., гђа Милеска Симић 1 ф., гђа Јованка Прекајски из Вл. Кикинде 1 фор, г. Милан Маркуш трговац 1 ф., г. Стева Радосављевић трговац 80 нов., г. Светозар Николић трговац 80 нов., г. Др Коста Ранковић лечник 60 нов., г. Панта Теодоровић бравар 60 нов., гђа Анка Петровић 60 нов., г. Милутин Бошњак општ. благајник 60 нов., гђа Даринка Брадовић учитељица 60 нов., г. Божидар Милошевић парох 60 нов., г. Аца Субић трговац 50 н., г. Васа Јовановић учитељ 50 нов., г. Паја Тазајевић учитељ 50 нов., г. Жига Волф угоститељ 40 нов., г. Јосиф Рајниц трговац 40 нов., г. Јован Илић трговац 40 нов., г. Мориц Лихтенал трговац 30 нов., г. Светозар Ранковић бележник из Фрањева 20 нов., г. Манојло Радак достављач 20 нов., г. Н. Винтер 20 нов., г. Н. Гриффелд 20 нов., г. Марина Војнова 20 нов., и г. Стефан Фриц учитељ 20 нов.

Свима поштовоним прилагачима и прилагачицама изриче се овим најтоплија благодарност на прилогу.

Из седнице управног одбора меленачка добротворне задруге Сркиња, држане у Меленци 16. (28) фебруара 1892. год.

Управни одбор

меленачке добротворне задруге Сркиња

СРЕЋА...

Шта је срећа, што ли благо
што је људском срцу драго;
Кад за један часак тили
црна земља све обгрли. —

Шта је човек? — патник јадни
док не легне у гроб хладни;
Док га данас срећа срета
сутра црни гроб му мета... —

Док се једном срећа смије
дотле други сузе лије...
Гласи песме ту се чују
тамо неког сарањују..! —

Док богаташ благо броји,
на прагу му просјак стоји;
Па мрвицу хлеба моли
сиротиња боли, боли.. —

Сви смо синци једног Бога —
створитеља небеснога;
Сви путници једног пута
сви смо жиће од минута...! —

СИЛОМ У ПРЕПРАНДИЈУ.

„Па шта мислиш на годину с' њоме?“ питаше господин професор Паја Марић свога брата господина Мишу, учитеља.

„Па на годину ће, наравно, у препарандију!“

„Наравно!“ — господин професор луни љутито песницом о сто — наравно у препарандију! То је сасвим наравно! А да научи шити, прати, крпити и кувати и друге кућевне послове, па да буде ваљана домаћица, то није наравно. Кажем ти, да избациш ту луду мисао из главе. Јелка је слабачка, па јој треба само још да проведе цео век у школи. Место да се стараш да ради по кући, по врту и дворишту, ти си је приковао за те које-какве књижурине; место да се креће што више по слободном ваздуху, она седи цео дан или у школи или у соби па буба. И ти си ми отац, и ти си ми учитељ! Ал' то ти кажем, док сам ја жив, она неће ићи у препарандију.

„Та за Бога човече, умири се! Размисли само какво је моје стање, па ћеш увидети, да не могу друкчије радити. Лако је теби говорити! Твоје две кћери си красно удао, али шта ћу ја? Моја Јелка је слабачка, па није ни за какав рад; а што је најглавније, на удају не могу ни помишљати, јер немам ни новчића да јој дам, а знаш и сам да се данас тешко удају и девојке с' миразом а камо ли сироте. Док сам ја жив, још има скло ништа, али шта ће, сирота, кад ја умрем? Мора сама себи леба заслуживати, па тако ми и не преостаје друго него да је дам у препарандију.“

Господин професор за цело време мирно слушаоше свог брата. Чело му се набрало у хиљаду бора, а из очију му се ваху муње, мислиш сад ће бура започети — али у том ступи у собу и госпођа учитељка.

„Снајо — рече г. професор — баш си дошла у згодан час. Разговор је о —“

„О Јелци — прекиде га госпођа учитељка — знам већ! Та мој Миша и не зна друго да говори. А ти оћеш да чујеш моје мишљење о тој ствари.“

„Погодила си!“

„Но, ето одмах ћу ти казати моје мишљење. Ти знаш како ми стојимо. —“

„Чуо сам, ево, од Мише. Молим те снајо, реци ти мени у кратко, јеси ли ти за то, да Јелка иде у препарандију или не?“

„Та оно — како се узме, и јесам и нисам!“

„Ето је на! — разљути се господин професор — право кажу да женске немају ни мало логике. И јесам и нисам! То није ништа.“

Госпођа Ката, тако се звала учитељка, оставила га мирно да изговори, па онда продужи: „Немој се срдити Пајо, него ме саслушај! Јесам, за то да иде у препарандију из ових разлога: прво, што нема мираза а по том ни изгледа да ће се кад удати; друго што ће она кад-тад после наше смрти морати сама себи лебац заслуживати, па је то најлепши начин. Ето с' тога би волела да иде у препарандију. А противни разлози су ови: што је врло слаба, те се бојим да ће јој учење шкодити; друго што врло тешко учи; треће што више воље има за кућевне послове него за учење; четврто што сад толике девојке свршују препарандију, па морају годинама чекати да добију учитељичко место, а пето што би јој већма желела ваљаног младожењу него најбоље учитељичко место.“

Господин професор радосно пружи руку својој снаји.

„Живела снајо! Дакле три разлога више против препарандије него за препарандију. С тога ће наша Јелка остати —“

„Бадава се радујеш, драги брате — прекиде га господин Миша — она мора ићи у препарандију, па крај!“

„Али неће, кад ти кажем. Промисли се Мишо! Сад ћу ти ја израчунати шта ће те стати њено учење. Сваког месеца мораш за стан и храну најмање 15 фор. потрошити, то је годишње $10 \times 15 = 150$ форината, за три године 450 форината, књиге нека су 20 форината, то је већ 470 форината. Па онда и за одело мораш више потрошити, јер код куће може ићи

у сасвим старој искрпљеној хаљини а само за излазак јој треба лепша хаљина; тамо пак мора, сваки дан излазити те ће јој барем два пут толико хаљина требати. Шта вас стаје једна хаљина за Јелку, снајо?“

„Летња 12—15 форината а зимња 15 до 18 форината.“

„Ето видите, требаће јој најмање две летње и две зимње хаљине, то је 24 и 30 ф. свега 54 форината, па где су вам ципеле, рубље, пут и друге ствари. Кад све саберемо биће најмање 600 форината, толико мећите на страну па ето јој мираза.“

Господин Миша се замислио. „Та то је све лепо и лепо, али какву ће прилику добити са 600 форината мираза?“

„Но па какву? Зар ти њу не би дао за сирота али ваљана учитеља?“

„Та дао би је, ал' би морала много радити а и онако је слаба.“

„А зар ће бити јача, кад се напреже са учењем?“

„Тим неће бити јача —“

„Е, па зато ће остати код куће! Ја ћу је лепо преко лета одвести код мене на салаш, куда ћу с' мојом женом као и сваке године отићи, па ако се не врати са руменим образима и веселија него што је сад, онда ћу је сам одвести у препарандију.“

Господин Миша дубоко уздахну. „Морам ти признати — рече свом брату — да сам се већ тако опријатељио с' том

мишљу да је дам у препарандију, да ми је врло тешко напустити је.“

Господин професор већ хтеде љутито одговорити, али врата се отворе и у собу ступи Јелка! а како изгледаше? Сва уплакана, по дугачким црним трепавицама низаше се кап по кап оног дробног бисера што се тако лако просипа у том добу, и што га називамо сузама. У руци држаше згуљвану артију.

„Но шта је с' тобом Јелче? Шта ти се десило?“ питаху је.

„Јаој Боже, што ћу ти, ево добили смо сведоџбе —“

„Па да ниси наопако пала?“ питаше господин професор.

Јелка климну главом.

„А из колико предмета?“

„Из земљописа, мађарског и немачког језика и —“

„Но, из чега још?“

„Јух Боже, што ћу ти и из — рачуна!“

„Но, оће ли у препарандију? Наравно да ће у препарандију —“ рече господин професор, смешећи се.

„Неће, неће!“ одговори господин учитељ а госпођа учитељка дода:

„Остаће код куће, па ћу је научити кућевне послове, те ће бити ваљана домаћица.“

„Амин!“ рече господин професор.

Данас је Јелка сретна домаћица; има своју кућицу и доброг друга.

Д.

ДВА ГРОБА.

1.

Капеле на гробљу,
Тихо звона брује,
А њихов се одјек
Одмерено чује.

„Ко ли је то умро?“
Питали су људи,
„Ком' ли се угааси
Живот можда худи?“

Неко им је рек'о:
„Преминуо гробар;
Служио је 'давно, —
А био је добар“.

Мртвога гробара
Не обиђе нико,
Та, он је, сиромас,
Самоћу навик'о.

Свештеник му кратку
Молитву прочит'о;
„Та шта ће му дужа?“
У себи се пит'о.

Опојано тело
Гробу су понели;
За сандуком иш'о
Неки дечко смели.

Гроб му копа дечко
И певуца нешто,

Мислећи у себи:
Како копа вешто.

Кад ископа раку,
Сви спуште гробара:
Та лако им беше
— Гробар, душа стара. —

Забодје крстачу,
Рече: „е, сиромас!“
Изађе из гробља
И отиде дома.

2.

Једног дана опет
Звонила су звона;

Не онако тихо
К'о на гробљу она.

Преминуо, веле,
Богати старина,
Код кога за столом
Пријатеља има.

Похиташе многи
Мртвом своје другу,
Да крај мртвог тела
Сви изјаве тугу.

И спровод се крену
— Ох, да много света!

Ипак, шта га чека?
— Ништ', до рака клета.

Зазвонише звона,
Сврши се опело,
И сви целиваху
Опојано тело.

Донеше га гробљу.
Крај гроба му неко
Помињ'о врлине,
На послетку рек'о:

„Слава нек је данас
Духу твојем и телу;

Мир нек је у гробу
Твојему пепелу!

И покрига земља
К'о што многе крије;
Она бар не пита:
Ко ј' богат ил' није.

Богат и сиромах
Изједначе с' тада,
Кад их рака прими
И земља напада...

Београд, фебр. 1892.

Зорка И. Марковићева.

ЧИТУЉА.

† Арсеније Стојковић епископ будимски, бивши администратор патријаршије српске и двапут од нар. сабора изабрани а непотврђени патријарх, преминуо је лицем на Цвети о. г. у својој 88. години живота а 62. години монашког чина. Са свога примерног и узоритог владања и чину сходног понашања беше обљубљен у васколиком оностраном народу, те је носио наслов: „љубимцем народним.“ Слава му! и лака му била црна земља!

† **Теодосије Мраовић**. Последњег дана месеца фебруара о. г. сахрањен је у Београду уз велике почести бивши митрополит Србије Теодосије Мраовић. Лака му црна земља била!

† **Драго Памучина** срп. народни добротвор умрвo је 20. јануара о. г. у Трету у својој 82. години живота. Подигао је основну школу у селу Сливници у коју је уложио 30.000 ф. и оставио још 10.000 ф. као фонд за исту школу. Осим тога поградио је цркву у своје месту и послао јој све књиге и потребне утвари; третанској цркви је оставио 2000 ф., по 600 ф. сиротињи а рођацима земље и куће. Слава му!

† **Марија удова Сварлато рођ. Лукач** народна добротворка преминула је у Темишвару око половине месеца марта о. г. Оставила је своју кућу у вредности од 50.000 фор. на штпендије за 5-6 српских добрих и сиротих ученика. Кућа носи годишње кирије на 2500 ф. Слава јој! и вечна успомена!

† **Јован Стефановић (Брата)** трговац из Черевиха, преминуо је и уз опште саучешће черевихског и околног народа сахрањен 25. марта о. г. у својој 82. години живота. Брата покојни беше за Черевих и околину у млађе доба једна од најугледнијих личности. Чинио је многа добра месту и заузимао се јако за наше народне интересе. Њему се има захвалити, што је Черевих добио парабродску станицу. Његова кућа беше отворена сваком нашем бољем и угледнијем човеку. Био је члан „Матице Српске“ и потпомагао је српску књижевност. Лака му била црна земља!

† **Васа Кнежевић** ученик горње реалке у Раковцу до Гор. Карловаца у Хрватској погинуо је од руке другог ученика те реалке, Хрвата, који га напао за то, што је овај бранио српско име. Жалост је то велика, кад се још на крају нашег 19. века налазе и такве заврзанице; а томе су по свој прилици криви учитељи или родитељи, који су тако странпутице одвели овог несретника. Слава Васи Кнежевићу!

† **Јованка Стојковићка** чувена уметница на гласовиру, која је свирком својом у Н. Саду и другом нашим варошима пре 20 година још задивљала слушаоце, преминула је у Паризу 16. марта о. г. где се последње две године бавила и од приређиваних концерта живела.

Позив.

Умољавају се П. Т. родитељи наши, који имају способну децу за забавиште и који мисли слати овамо своју децу, да изволу уписати ту децу код мене потписане или код гђице забавиље, Марије Симићеве, јер се школа отпочиње, у име божије, на светли четвртак 9. (21.) априла о. г. Нови Сад, 1. априла 1892.

*Јулка Радовановићка,
начелница.*

ОДГОВОРИ.

Сарадницима. Сви приспели извештаји и чланци за лист нису могли ући у овај 4. број, па за то молимо, да се господа претрпе; гледајемо, да све досадање уђе у 5. број.

Гђи Антонији Обрадовићки овде. Примио сам 2 фор. као дар ваш и дајем два примерка „Жен. Света“ ученицама: Смиљи Добродолској и Ангелини Иванишевићевој. Хвала Вам на дару!

Гдину Др. В. Булићу Смедерево и Гђи

Мирковићки, Крагујевац. Прихваћамо радо ваше предлоге и шаљемо све листове за Смедерево и Крагујевац на вас, с молбом, да их раздате дотичнима. Адресе су означене на листовима. Хвала вам у напред на услузи!